

SÖKANDE

Övik Energi Aktiebolag, 556019-1750
891 33 Örnsköldsvik

Ombud: Advokat Johan Norman
Lindskog Malmström Advokatbyrå KB
Box 27707
115 91 Stockholm

SAKEN

Ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken avseende bolagets verksamhet vid kraftvärmeverket Hörneborgsverket, Örnsköldsviks kommun

Avrinningsområde: Mellan Idbyån och Moälven; N: 7 021 363 E: 686 127

DOMSLUT**Tillstånd**

Mark- och miljödomstolen lämnar, med ändring av Miljödomstolen vid Umeå tingsrätts deldom 7 februari 2006 i mål nr M 5442-04, Övik Energi Aktiebolag tillstånd enligt miljöbalken att vid Hörneborgsverket på fastigheten Örnsköldsvik 11:6 i Örnsköldsviks kommun att

- som bränslen i befintlig panna KVV 08 använda brännbar gas och vätska (biprodukter) från FlagshipONE AB:s tillverkning av e-metanol,
- lagra maximalt 10 000 ton bottenaska från KVV 08, och att
- för ansökta åtgärder utföra erforderliga anläggningar och installationer samt modifieringar av befintliga anläggningar och installationer.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se, Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta oss		måndag – fredag 08:00–16:00

Villkor

För ändringstillståndet gäller i tillämpliga delar de villkor som föreskrivits i miljödomstolens deldom den 7 februari 2006 och dom den 15 april 2011 (mål M 5442-04) samt dom den 17 september 2010 (mål M 100-10), förutom villkor 7 som ändras till följande lydelse (ändringarna *kursiverade*).

7. Som bränsle i panna KVV 08 får användas eldningsolja 5 (EO5) med en högsta svavelhalt av 0,4 %, biogas, bark, hartsolja, etanol och övriga biobränslen.
Vidare får brännbar gas och vätska (biprodukter) från FlagshipONE AB:s tillverkning av elektrometanol i anslutning till Hörneborgsverket användas som bränsle.

För ändringstillståndet ska därutöver följande villkor gälla

- 1.1. Om inget annat framgår av denna dom ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna eller i övrigt har åtagit sig i målet.
- 5.1. Lagring av bottenaska ska ske på hårdgjord yta (asfalt eller annat material med motsvarande täthet och beständighet). Lagret ska utformas med halvväggar och förses med tak, eller ha motsvarande skydd mot nederbörd och vind.
17. Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att en provtagningsplan avseende markföroreningar har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten har godkänt provtagningsplanen.
18. Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att ett förslag till placering av lager för bottenaska har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten har godkänt förslaget.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa villkor i följande avseenden.

D1. Godkännande av placering av lager för bottenaska.

D2. Godkännande av provtagningsplan och skyddsåtgärder avseende markföroreningar innan anläggningsarbeten påbörjas.

Kontrollprogram

Ett förslag till uppdaterat kontrollprogram för den ändrade verksamheten ska ges in till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk.

Igångsättningsstad

Verksamheten ska ha satts i gång senast inom fem år från den dag denna dom har vunnit laga kraft.

Verkställighet

Tillståndet enligt denna dom får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Övrigt

En samlad redovisning av gällande tillståndsbestämmelser för verksamheten framgår av bilaga 1 till denna dom.

BAKGRUND

Övik Energi Aktiebolag (bolaget) är ett kommunalägt energibolag. Bolaget producerar och distribuerar ånga, el, fjärrvärme och fjärrkyla samt erbjuder bredband via fibernät.

På bolagets fastighet Örnsköldsvik Örnsköldsvik 11:6, strax söder om Örnsköldsviks tätort, är bolagets kraftvärmeanläggning, Hörneborgsverket, beläget. Fastigheten är detaljplanelagd för industri och kraftvärmeverk. Vid verket, som ligger inom High Coast Innovation Park (tidigare Domsjö industriområde), sker den huvudsakliga produktionen av ånga, el, fjärrvärme och fjärrkyla. Miljödomstolen vid Umeå tingsrätt lämnade genom deldom 7 februari 2006 i mål nr M 5442-04 bolaget tillstånd att uppföra och driva kraftvärmeverket.

Ansökan är föranledd av att FlagshipONE AB (FlagshipONE) planerar att uppföra och driva en anläggning för produktion av elektrometanol (e-metanol) i anslutning till Hörneborgsverket. I processen för framställning av e-metanol genereras brännbar gas (i huvudsak vätgas och koldioxid) och brännbar vätska (i huvudsak metanol och vatten). Dessa biprodukter kan nyttiggöras som bränslen i Hörneborgsverket. Bolaget avser att leverera processånga, totalavsaltat vatten, kylvatten m.m. till FlagshipONE samt ta emot ångkondensat.

Parallellt med denna ansökan har FlagshipONE ansökt om tillstånd till att få uppföra och driva anläggningen för produktion av e-metanol. FlagshipONE:s ansökan har handlagts av mark- och miljödomstolen i mål nr M 2510-21.

Domstolen har genom deldom den 29 juni 2022 förklarat att den av FlagshipONE ansökta verksamheten är tillåtlig och lämnat tillstånd till de arbeten som FlagshipONE behöver utföra (s.k. byggnadsdom).

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska lämna bolaget tillstånd enligt miljöbalken, att

- som bränslen i KVV 08 vid Hörneborgsverket även använda brännbar gas och vätska (biprodukter) från FlagshipONE AB:s tillverkning av e-metanol,
- lagra bottenaska från KVV 08, som en del av att samla in det, intill maximalt 10 000 ton vid varje enskilt tillfälle, och
- för ansökta åtgärder utföra erforderliga anläggningar och installationer samt modifieringar av befintliga anläggningar och installationer,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett och åtagit sig i målet.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förordna att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har fått laga kraft (verkställighetsförordnande).

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska föreskriva ett s.k. allmänt villkor samt ett nytt villkor för verksamheten i enlighet med följande lydelse.

Lagring av bottenaska ska ske på hårdgjord yta. Lagret ska utformas med halvväggar och förses med tak.

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska ändra villkor 7 i deldomen den 7 februari 2006 i mål nr M 5442-04, i enlighet med följande lydelse (ändringen *kursiverad*).

Som bränsle får användas eldningsolja 5 (EO5) med en högsta svavelhalt av 0,4 %, biogas, bark, hartsolja, etanol och övriga biobränslen. *Vidare får brännbar gas och vätska (restströmmar) från FlagshipONE AB:s tillverkning av elektrometanol i anslutning till Hörneborgsverket användas som bränsle.*

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska föreskriva ett villkor om kontrollprogram för den ändrade verksamheten i enlighet med följande lydelse.

Förslag till ett nytt uppdaterat kontrollprogram för den ändrade verksamheten ska upprättas och inges till tillsynsmyndigheten senast sex (6) månader efter det att tillståndet tagits i anspråk.

Bolaget har föreslagit en igångsättningstid på fem år. Bolaget har åtagit sig att meddela mark- och miljödomstolen och tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska bemyndiga tillsynsmyndigheten att godkänna

- slutlig placering av lager för bottenaska, och
- provtagningsplan och skyddsåtgärder avseende markföroreningar innan anläggningsarbeten påbörjas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län och Myndighetsnämnden i Örnsköldsviks kommun och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har inte haft någon erinran mot att bolaget beviljas tillstånd.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har föreslagit villkor i enlighet med vad som anges nedan under rubriken *Inkomna yttranden*.

ANSÖKAN

Allmänt

FlagshipONE är ett dotterbolag till Liquid Wind AB (Liquid Wind). Liquid Wind utvecklar anläggningar för produktion av elektrometanol (e-metanol), baserad på biogen koldioxid och vätgas.

Liquid Wind:s utvecklingsarbete omfattar all teknisk och kommersiell utveckling som krävs för investeringsbeslut och byggnation. Respektive anläggning organiseras i ett särskilt bolag, så kallad Special Purpose Vehicle (SPV), för att möjliggöra projektfinansiering. I samband med investeringsbeslut kommer

respektive SPV att säljas till långsiktiga investerare, såsom infrastrukturfonder, som har intresse av att äga denna typ av anläggningar.

E-metanol tillverkas av vätgas och koldioxid. Med hjälp av el från vindkraft spjälkas först vatten till syrgas och förnybar vätgas. Därefter blandas vätgas och koldioxid till metanol i en reaktor.

Det finns i dag ett behov av förnyelsebara och fossilfria bränslen inom transportsektorn, framför allt fartygssektorn. E-metanolen kan på ett relativt enkelt och säkert sätt nyttjas som ett flytande fordonsbränsle med hjälp av välkänd och etablerad teknik.

Mot denna bakgrund avser FlagshipONE att uppföra en anläggning för tillverkning av e-metanol på bolagets fastighet i anslutning till kraftvärmeverket. Anledningen härtill är – som ovan nämnts – att Hörneborgsverket kan förse FlagshipONE:s anläggning med rökgaser för framställning av biogen koldioxid samt övrig nödvändig media.

Ansökt verksamhet

Den verksamhet som bolaget söker tillstånd till är att från FlagshipONE:s produktion av e-metanol få motta restströmmar av brännbar gas och brännbar vätska för att användas som bränsle i KVV 08 vid Hörneborgsverket.

E-metanol framställs genom att vätgas vid en reaktion med koldioxid omvandlas till metanol. Produktionen kräver bl.a. tillgång till ett flöde av biogen koldioxid och förnyelsebar elkraft. Tanken är att bolaget ska leverera rökgaser till FlagshipONE, ur vilka FlagshipONE kan extrahera och nyttja biogen koldioxid i sin process. Kvarvarande rökgaser återförs därefter till samma rökgaskanal i Hörneborgsverket.

Under vissa förutsättningar kommer också värme till fjärrvärmenätet att tas emot.

Nytt bränsle – processgaser

Vid framställning av metanol i FlagshipONE:s process kommer en liten ström processgaser (storleksordningen 250 Nm³/h eller cirka 2 miljoner Nm³/år vid full produktion) att behöva avledas. Detta görs för att ämnen som inte kan reagera i reaktorn där metanolen framställs inte ska anrikas i processen. Gasströmmen innehåller i huvudsak vätgas och koldioxid samt en mindre mängd metanol och diverse kolväten i gasform. Även kvävgas och ädelgaser kan förekomma. Gasen har ett värmevärde på cirka 7 MJ/Nm³ och en sammansättning som gör den lämplig att använda som bränsle. Gasen planeras att distribueras till Hörneborgsverket via rörsystem för direkt förbränning i verket.

Maximala mängder som kan överföras från FS1 till Hörneborgsverket motsvarar följande:

- Brännbar gas (vätgasblandning): 2 200 000 Nm³/år
- Brännbar vätska (vatten-metanolblandning): 900 ton/år

Mängderna beräknas normalt komma att uppgå till ca 1 700 000 Nm³/år respektive ca 700 ton/år.

Nytt bränsle – vatten/metanolblandning

För att erhålla metanol av handelskvalitet kommer metanolen att destilleras. Vid destilleringen avskiljs förutom färdig metanol även en blandning av cirka 62 vikt% vatten och cirka 36 vikt% metanol. De sista cirka 2 procenten består av etanol och mindre mängder tyngre alkoholer samt eventuella spår av andra föreningar. Flödet uppskattas bli i storleksordningen 100 kg/h eller 900 ton/år. Blandningen har ett effektivt värmevärde på cirka 8 MJ/kg.

Blandningen planeras att distribueras till Hörneborgsverket via rörsystem för direkt förbränning i verket.

Miljökonsekvenser

Endast utsläppen till luft samt olycksrisker m.m. bedöms i viss mån förändras till följd av den ändrade verksamheten.

Utsläppen till luft

Den befintliga verksamheten ger upphov till luftutsläpp från KVV 08, främst i form av kväveoxider, koldioxid, kolmonoxid, svaveldioxid, stoft och ammoniak.

Förbränningen av de nya bränslena kommer att leda till utsläpp av främst koldioxid och vattenånga. Kolet i koldioxidutsläppen kommer dock ursprungligen från Hörneborgsverkets rökgaser och skulle ändå ha släppts ut om de inte hade använts för framställningen av e-metanol. Det bildas även kväveoxider samt partiklar. Förbränningen av de nya bränslena bedöms inte medföra utsläpp av några nya ämnen och utgör endast en mycket liten del av den totala årliga bränsletillförseln.

Rökgasflödet och rökgasens innehåll av koldioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ammoniak och saltsyra kommer fortsatt att mätas kontinuerligt via mätuttag i skorstenen. Mängden ammoniak som tillkommer till rökgaserna i och med FlagshipONE:s process mäts och ansvaras för av FlagshipONE, därför redovisas inte dessa i Övik Energis MKB. De utsläpp som härrör från Övik Energis verksamhet mäts och redovisas till tillsynsmyndigheten i den årliga miljörapporten.

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna gällande utsläppen till luft att bli obetydliga vid förbränningen av vätgas- respektive metanolblandningen. Någon miljö kvalitetsnorm bedöms inte påverkas. Utsläppen kommer inte att öka för någon parameter vid användande av de nya bränslena. Utsläppen av koldioxid, kväveoxider och stoft bedöms inte bli högre vid förbränning av en bränslemix innehållande vätgas och metanol jämfört med den mix av bränslen som redan används i Hörneborgsverket. Det bör uppmärksammas att i detta fall är det inte frågan om ren metanol eller ren vätgas utan blandningar med en stor andel vatten respektive koldioxid.

Olycksrisker m.m.

Riskutredning – nya bränslen

Riskutredningen, bilaga B2 till Bilaga B (MKB:n), visar att introduktionen av de nya bränslena i befintliga rörledningar medför vissa skillnader i risknivå.

Riskutredningen har gjorts med avseende på metanol för metanolblandningen och vätgas för processgaser, då dessa ämnen utgör störst risker i blandningarna. De bränslen som planeras att användas är dock blandningar av dessa ämnen och inte rena metanol- respektive vätgasbränslen, utredningen är därmed konservativ då bränslena som ska användas endast delvis innehåller metanol respektive vätgas. Utredningen betonar dock att det är viktigt att processdelar anpassas för den nya hanteringen, på grund av de fysikaliska skillnaderna mellan ämnena. Även vikten av kunskap och utbildning kring förändringen betonas. I riskutredningen anges även de skyddsåtgärder som planeras vidtas.

Det kan konstateras att de nya bränslena innebär en något större risk ur ett fysikaliskt perspektiv. Genom de skyddsåtgärder som planeras vidtas bedöms ändå riskerna inte överstiga den risknivå som gäller för den nuvarande verksamheten.

Den ansökta verksamheten medför inte en sådan skillnad i riskbild att verksamheten bedöms medföra fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön (lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) 2 kap. 4 §). Ändringen medför inte heller att verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen).

Av risk-PM framgår att ändringen inte anses vara sådan att omgivningen (3:e man) utsätts för större risker än tidigare — vilket baseras på väldigt konservativa antaganden.

Konsekvensavstånden som lyfts fram i risk-PM ska ses som referensvärden. Det är inte troligt, utifrån de mängder och tryck som den ansökta verksamheten hanterar,

att hela konsekvensområdet skulle påverkas vid ett olycksfallsscenario. Syftet med att redovisa konsekvensavstånd är att förtydliga huruvida effekter bedöms påverka 3:e man eller ge dominoeffekter inom verksamheten. Nu aktuell ändring bedöms således kunna genomföras under förutsättning att tillämpliga regelverk följs. För nu aktuella ämnen och mängder innebär det t.ex. en riskutredning i enlighet med lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) 7 § och en riskbedömning i enlighet med SRVFS 2004:7 (ATEX-direktiven).

Följande scenarion har identifierats:

- Gasmolnsbrand (från vätgasläckage eller som effekt av avångning av metanolvätskepöl)
- Pölbrand (metanolvätskepöl)
- Jetflamma (vätgas)

Vid en eventuell olycka är bedömningen att dessa scenarion endast påverkar omgivningen i riskkällans direkta närhet, vilket inte innebär någon skillnad från nuvarande verksamhet.

Risken förväntas öka om inte riskreducerande åtgärder vidtas. Under förutsättning att riskreducerande åtgärder kan vidtas i enlighet med exempel i risk-PM anses risknivån vara likvärdig den som råder innan ändringen. Insatsplanen ska revideras i samråd med räddningstjänst för att upplysa om de nya ämnena. Vid det fall att Länsstyrelsen beslutar att verksamheten omfattas av s.k. Farlig verksamhet i enlighet med LSO 2 kap. 4 § kommer hänsyn tas till krav i enlighet med MSBFS 2014:2. I detta fall ska det ytterligare utredas vilken kompletterande beredskap som behöver vidtas utöver kommunens egen beredskap för räddningsinsatser.

Sammanfattningsvis bedöms en eventuell olycka endast påverka den direkta omgivningen inom verksamhetsområdet och risken för dominoeffekter och fara för 3:e man bedöms försumbar.

Rörledningar

Rörledningar för brandfarlig vätska ska uppfylla MSBFS 2018:3 och särskilt ses över med avseende på ändringen av media och dess påverkan av korrosionssystem. Kravställning i enlighet med detta regelverk tas med och hanteras i tillståndprocess i enlighet med lagen (2010:1101) om brandfarliga och explosiva varor.

Gasdetektorer

Placering av eventuella gasdetektorer ska utföras utifrån ämnets beskaffenhet. Eftersom metanolångorna är marginellt tyngre än luft kan placering av detektorer eventuellt vara lämpligt i både hög- och lågpunkter. Utformning av detta preciseras mer i detalj i tillståndprocess i enlighet med lagen (2010:1101) om brandfarliga och explosiva varor.

Släckvatten

Den ansökta ändringen föranleder inga förändringar gällande omhändertagandet av släckvatten inom Hömeborgsverket.

Restvärme

Restvärme som uppstår i processen hos FlagshipONE är sett till energivolym konstant över året. Energin som bortförs från processen hanteras antingen genom att den nyttiggörs i närliggande fjärrvärmenät eller kyls bort medels kylvatten till havet. För att möjliggöra att restvärme nyttiggörs som fjärrvärme i energisystemet krävs att både temperatur och flöde överensstämmer med befintligt, operativt behov. Ett behov som skiftar över årets månader. Under de perioder då lasten i fjärrvärme är låg kommer inte energisystemet att kunna ta emot restvärmen. Detta då det inte finns avsättning för energin i systemet. Det finns även perioder under året då energisystemet inte kan ta emot restvärme med hänsyn till att energibalansen i kraftverket inte blir kostnads- eller miljömässigt effektivt. Avgörande för hur mycket restvärme som kan nyttiggöras i energisystemet beror till stor del på den totala balansen inom systemet rörande ånga, el, fjärrvärme och rök-gaskondensering. Preliminära beräkningar visar att det finns möjlighet att föra in restvärme i någon

form från FlagshipONE under ca 7-8 månader per år. Beräkningar utgår från att tillgänglig restvärme innehar en temperatur på minst 90 °C vilket resulterar i att energivolymen uppskattas till max 60 GWh per år.

Samråd

I bilaga B1 till bilaga B (MKB:n) återfinns en samrådsredogörelse.

Länsstyrelsen fann i beslut den 30 juni 2021 att verksamhetens hantering av de nya bränslena inte medför betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen framförde som önskemål vid det samrådsmöte (digitalt) som hölls med styrelsen m.fl. att bolaget i denna ansökan skulle belysa hur hanteringen av bottenaska ska ske i framtiden samt i övrigt se över villkoren.

Bottenaska

Bakgrunden är i korthet följande.

På den plats som FlagshipONE planerar att uppföra sin anläggning har bolaget tillstånd från länsstyrelsen (beslut 2009-10-13) att mellanlagra bottenaska från Hörneborgsverket (numera "lagring som en del av att samla in avfall"). Till följd av FlagshipONE:s etablering måste lagret flyttas.

Bolaget har ännu inte internt bestämt var det nya lagret ska placeras inom bolagets fastighet. Med hänsyn härtill avser bolaget att hantera frågan inom ramen för ett anmälningsärende, när den exakta utformningen av FlagshipONE:s anläggning är bestämd.

De olika alternativens platsspecifika förutsättningar kommer att beaktas när de olika alternativens lämplighet och miljöpåverkan ska utredas. Det slutliga valet av ny lagringsplats kan ske först när alla förutsättningar för FlagshipONE:s etablerings- och nyttjandeytor fastlagts och en genomgång av samtliga alternativ genomförts.

För samtliga alternativa placeringar kommer utökade utredningar att genomföras innan exakt placering och utformning beslutas. Utformningen kommer att anpassas till förutsättningarna på respektive plats och försiktighetsmått kan behöva vidtas för att säkerställa att den nya placeringen medför en likvärdig eller bättre hantering av askan än den nuvarande. Övik Energi anser att den slutliga placeringen av asklagret inte påverkar tillåtligheten för nu aktuell verksamhet och att åtgärden därför bör kunna hanteras som ett separat anmälningsärende enligt 9 kap. 6 § miljöbalken.

Villkor

Utformningen av det yrkade villkoret bygger på följande förutsättningar.

- a. Panna P1 benämns numera KVV 08.
- b. Panna P2 blev aldrig byggd.
- c. Panna P7 är tagen ur drift.

I övrigt anser bolaget att redan föreskrivna villkor är adekvata för bolagets verksamhet.

Åtaganden

I den tekniska beskrivningen punkten 8 anges ett antal skyddsåtgärder. Dessa skyddsåtgärder utgör åtaganden från bolaget. Övik Energi anser inte att någon av dessa bör föreskrivas som villkor då dessa regleras genom det allmänna villkoret eller genom lagkrav.

Tillåtlighet

Genom det material som presenterats i ansökan har bolaget visat att det är möjligt att vidta sådana skyddsåtgärder och iaktta sådana försiktighetsmått som i rimlig omfattning kan förebygga, hindra eller motverka att den ändrade verksamheten medför skada eller olägenheter för människors hälsa eller miljön.

De allmänna hänsynsreglerna och tillämpliga tillåtlighetskrav i miljöbalken får även anses vara uppfyllda.

Sammantaget bör den ändrade ansökta verksamheten anses vara tillåtlig.

Verkställighetsförordnande

FlagshipONE har i sitt mål yrkat att verkställighetsförordnande ska meddelas för deras ansökta verksamhet och har i denna del anfört följande.

Högsta domstolen har i dom den 17 oktober 2012 (NJA 2012 s. 623) uttalat sig om förutsättningarna för verkställighetsförordnande avseende miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Enligt Högsta domstolen ankommer det på verksamhetsutövaren att visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och att ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart. Vidare krävs — enligt domstolen — att verksamhetsutövarens intressen med marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande ska föreligga innan tillståndet får tas i anspråk, och särskild hänsyn ska tas till de skador som kan uppkomma på miljön och de möjligheter som finns att läka sådana skador.

Den produkt som FlagshipONE avser att tillverka - e-metanol - kommer att utgöra en viktig del i omställningen till icke-fossila bränslen inom den marina sektorn. De rederier som FlagshipONE har haft kontakt med, bland andra A P Moller Maersk (Maersk), har uttryckt önskemål om leveranser redan under 2023. Enligt ett pressmeddelande den 24 augusti har Maersk för avsikt att under det första kvartalet 2024 introducera åtta stora oceangående containerfartyg samtliga med e-metanol som drivmedel.

Det finns således ett starkt intresse — såväl enskilt som allmänt — av att den sökta verksamheten kommer till stånd snarast möjligt. Detta intresse väger betydligt tyngre än intresset av att ett lagakraftvunnet avgörande ska föreligga innan tillståndet får tas i anspråk.

*Planerad anläggning kommer att uppföras inom ett befintligt industriområde.
Någon risk för irreversibla skador bedöms inte föreligga.*

*Av dessa skäl och eftersom något hinder mot verksamhetens tillåtlighet inte bedöms
föreligga, bör grund för ett verkställighetsförordnande föreligga.*

Bolaget anser på av FlagshipONE anförda skäl att även bolaget ska meddelas
verkställighetsförordnande i enlighet med 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken.

Tidigare avgöranden

Genom deldom den 7 februari 2006 i mål M nr 5442-04 lämnade dåvarande Umeå
tingsrätt, miljödomstolen, bolaget tillstånd att på fastigheten Örnköldsvik
Örnköldsvik 11:6 uppföra och driva ett kraftvärmeverk (Hörneborgsverket) med en
total tillförd effekt på 380 MW, att från Örnköldsviksfjärden leda bort kylvatten
och att i fjärden anlägga ledningar för intag och utsläpp av kylvatten samt ledningar
för komfortkyla. Tillståndet omfattade även fortsatt drift av redan då befintliga
verksamhetsdelar som bl.a. två hetvattencentraler (HVC3 och 4).

Ett antal slutliga villkor för den samlade verksamheten meddelades.

Avgörandet av frågan om slutliga villkor och skyddsåtgärder vad gäller utsläppet av
dagvatten från området sköts upp och domstolen ålade bolaget att beträffande
dagvattnet utreda flöden och föroreningsinnehåll.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har — efter en anmälan från bolaget om att
förse en tillkommande kraftvärmeverkspanna med rökgaskondensering — genom
beslut den 23 april 2007 godkänt anmälan och av bolaget angivna riktvärden
beträffande processavloppsvattnet vad gäller flöde, pH-halt och halt av
suspenderade ämnen.

Länsstyrelsen uttalade vidare att det vore lämpligt att bolaget lämnade redovisning beträffande vatten från rökgaskondenseringen i samband med provotidsredovisningen beträffande dagvattenfrågorna.

Länsstyrelsen har vidare genom beslut den 22 december 2009 godkänt en anmälan från bolaget om att anlägga en bränsleplan. Länsstyrelsen uttalade härvid att det vore lämpligt att bolaget lämnade redovisning beträffande dagvattenavledning från bränsleplanen i samband med provotidsredovisningen beträffande övriga dagvattenfrågor.

Genom dom den 17 september 2010 fick bolaget tillstånd att ändra verksamheten vid verket på det sättet att även bioharts får användas som bränsle i panncentralen vid hetvattencentral 3 (HVC3).

Genom dom den 15 april 2011 i mål nr M 5442-04 fastställde miljödomstolen slutliga villkor för utsläppet av vatten från verksamheten

Sammanfattningsvis gäller följande villkor för verksamheten.

Deldomen 2006-02-07 (M 5242-04) 07 och domen 2010-09-17 (M 100-10)

Allmänt

1. Verksamheten skall, om inget annat framgår av nedanstående villkor, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i målet.

Luktolägenheter

2. Uppkommer luktolägenheter från verksamheten skall bolaget vidta åtgärder i syfte att begränsa olägenheter.

Buller

3. Två år efter det att anläggningen tagits i drift får den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inom område som planlagts för bostäder på grund av bolagets verksamhet inte överstiga följande värden.

50 dB(A) måndag-fredag (kl. 06-18),

45 dB(A) under kvällstid (kl. 18-22) och

40 dB(A) nattetid (kl. 22-06).

För tiden dessförinnan gäller att den ekvivalenta ljudnivån inte får överstiga ovanstående värden med mer än 5 dB(A).

Den momentana ljudnivån får nattetid (kl. 22-06) uppgå till högst 55 dB(A).

Förvaring av oljor m.m.

4. Oljor, övriga kemiska produkter och farligt avfall skall lagras på ogenomsläpplig invallad yta under tak. Vid förvaring utomhus skall invallningen vara försedd med nederbördsskydd. Uppsamlingsvolymen skall minst svara mot den största behållarens volym plus 10 %.

Avfall

5. Allt avfall som uppkommer i verksamheten skall hanteras så att återanvändning eller återvinning främjas.

Kylvatten

6. Utsläpp av kylvatten får som riktvärde* uppgå till högst 2 m³/s med en genomsnittlig temperaturhöjning på 5°C, motsvarande 42 MW som dygnsmedelvärde.

Bränslevillkor för pannorna P1, P2 och P7

7. Som bränsle får användas eldningsolja 5 (EO 5) med en högsta svavelhalt av 0,4 %, biogas, bark, hartsolja, etanol och övriga biobränslen.

Villkor för HVC 3

8. Som bränsle i panncentralen får användas eldningsolja 1 (EO 1) eller WRD-olja med en svavelhalt under 0,1 %. Vidare får som bränsle användas bioharts. (miljödomstolens dom 2010-09-17 i mål nr M 100-10).
9. Brännare skall vara av låg NO_x-typ.
10. Utsläppet av kväveoxider räknat som kvävedioxid får som riktvärde* vid besiktning uppgå till högst 0,1 g/MJ tillfört bränsle.
11. Skorstenen skall ha en höjd av minst 47 m över mark.
12. Oljecistern skall vara invallad med tät invallning som rymmer minst 20 % av cisternens volym. Fyllning av cistern får ske endast under bevakning. Cisternen skall ses över dagligen. Anläggningen skall vara försedd med dubbla nivåmätare för läckageövervakning.

Villkor för HVC4

13. Utsläppet av stoft får, som riktvärde* vid besiktning, inte överstiga 100 mg/Nm³ vid 13 % CO₂, räknat som dygnsmedelvärde.
14. Utsläppet av kväveoxid, (NO_x) får, som riktvärde* vid besiktning, inte överskrida 90 mg/MJ, räknat som dygnsmedelvärde.
15. Utsläppet av kolmonoxid, (CO) får, som riktvärde* vid besiktning, inte överstiga 90 mg/MJ, räknat som dygnsmedelvärde.

Villkor för P11

16. Som bränsle får användas eldningsolja 5 (EO 5) med en högsta svavelhalt av 0,4 % eller biogas från Domsjö Fabriks bioreningsanläggning.

17. Utsläppet av kväveoxider räknat som kvävedioxid får som riktvärde* vid besiktning uppgå till högst 0,1 g/MJ tillfört bränsle.

* Med riktvärde avses värde som om det överskrids medför skyldighet för verksamhetsutövaren att vidta åtgärder så att värdet kan hållas.

Domen 2011-04-15 (M 5442-04)

Slutliga villkor beträffande utsläpp till vatten från verksamheten

I dagvatten från den norra grenen av avloppssystemet får föroreningshalterna som rullande årsmedelvärde inte överskrida nedan angivna värden. Provtagning ska ske minst fem gånger årligen vid vad som benämnts punkten D i avloppssystemet.

P tot	2	mg/l
Bly	15	µg/l
Koppar	30	µg/l
Zink	250	µg/l

Om ovan angivna halter överskrids vid tre på varandra följande provtagningar, för någon av angivna parametrar, ska bolaget underrätta tillsynsmyndigheten härom och redovisa de korrigerande åtgärder som kommer att vidtas.

I processavloppsvatten från verksamheten får pH-värdet som månadsmedelvärde inte underskrida 6,6 eller överskrida 8,5. Halten suspenderade ämnen i detta vatten får som årsmedelvärde inte överstiga 10 mg/l.

Miljödomstolen överläter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att fastställa närmare villkor beträffande provtagning och kontroll.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen) och Samhällsbyggnadsnämnden i Örnsköldsviks kommun har inkommit med yttranden.

I det följande redogörs endast för vad länsstyrelsen har anfört.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anser att den ansökta ändringen av tillståndet till verksamheten vid Hörneborgsverket är tillåtlig enligt 9 kap. miljöbalken under förutsättning att tillräckliga villkor till skydd för människors hälsa och miljön föreskrivs.

Länsstyrelsens yrkanden

Länsstyrelsen har som talan slutligen bestämts yrkat på följande nya villkor.

Energi

Verksamhetsutövaren ska fortlöpande och i skälig utsträckning vidta åtgärder för att förbättra energieffektivitet, hushålla med energi och minska behovet av att släppa ut kylvatten till havet.

Verksamhetsutövaren ska senast ett år efter att tillståndet tagits i anspråk upprätta en energihushållningsplan för verksamheten. I planen ska redovisas vilka energieffektiviserings- och hushållningsåtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, åtgärdernas effekter och kostnader, vilka åtgärder bolaget avser att vidta och motivering till varför övriga redovisade åtgärder inte är rimliga. Planen ska därefter revideras fortlöpande och ges in till tillsynsmyndigheten vart fjärde år, eller med annat intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Verksamhetsutövaren ska årligen i samband med ingivande av miljörapporten till tillsynsmyndigheten redovisa det gångna årets arbete med energihushållning

och effektivisering, hur planen följts, resultatet av genomförda åtgärder och vilka eventuella justeringar av planen som bolaget avser att göra under det kommande året.

Återställning

Verksamhetsutövaren ska i god tid innan hela eller delar av verksamheten upphör till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för avhjälpande av eventuella miljöskador och andra återställningsåtgärder. I planen ska anges hur mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar ska undersökas med avseende på förekomst av föroreningsskador från verksamheten samt hur riskbedömning ska utföras. Undersökningar och eventuella åtgärder ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Verksamhetsutövaren ska även anmäla avslutande av del av verksamheten till tillsynsmyndigheten. Myndigheten får därvid vid behov begära att verksamhetsutövaren ger in en plan för avhjälpande m.m. enligt ovan.

Placering av asklager

- a) Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att ett förslag till slutlig placering av planen för lagring av bottenaska har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten har godkänt förslaget.

Provtagningsplan

- b) Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att en provtagningsplan har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten har godkänt provtagningsplanen.

Övrigt

Länsstyrelsen yrkar därutöver på följande;

- Att villkor ska föreskrivas med begränsningsvärden kväveoxider för panna KVV

- Att det i ändringstillståndet tydliggörs vilka pannor som tillståndet till verksamheten omfattar
- Att lagringen av bottenaska omfattas av tillståndet.

Länsstyrelsen yrkar att domstolen ska bemyndiga tillsynsmyndigheten att föreskriva följande:

- Skäliga villkor om vilka åtgärder, framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt föreskrivet energivillkor, som ska genomföras samt tidsramar för åtgärderna.
- Godkännande av den slutliga placeringen av planen för lagring av bottenaska.
- Godkännande av provtagningsplan och skyddsåtgärder innan anläggningsarbeten påbörjas.
- Godkännande av plan och slutliga åtgärder för avveckling och efterbehandling av hela eller delar av verksamheten.

Skäl

Länsstyrelsen utveckling av talan

Även om de villkor länsstyrelsen föreslagit vad gäller energihushållning och återställning inte har ett direkt samband med den ändring bolaget ansökt om anser länsstyrelsen att det inte är orimligt att föreskriva nya villkor i dessa delar. Villkor för dessa frågor saknas helt i nu gällande dom och det är av vikt att större industrier omfattas av villkor vad gäller hushållning med energi och återställning. Villkoren bedöms inte heller betungande att innehålla.

När det gäller villkor för utsläpp finns det ett miljömässigt samband eftersom ändringen avser förbränning av nya bränslen. Reglering i annan lagstiftning och bolagets hänvisning till incitament i form av avgifter är inte ett skäl för att inte ha specifika villkor avseende utsläpp till luft. När det gäller utsläpp av NO_x menar bolaget att andra bränslen kan bli aktuella och att det därför är viktigt att inte ha ett för snävt villkor eftersom det kan få konsekvenser för försörjningen av industrin

och fjärrvärmenätet. Det bör dock kunna föreskrivas ett villkor som tar höjd för detta.

Energihushållning och effektivisering

Effektivisering av vår energianvändning och hushållning med energi är stora och viktiga frågor, vars område miljöbalken ger stort stöd för att ställa krav inom.

Redan i miljöbalkens portalparagraf enligt 1 kap. 1 § fastställs att hushållning med energi ska främjas. Villkor angående energieffektivisering och -hushållning är motiverat när det gäller miljöfarliga verksamheter på A-nivå. Ett sådant villkor ska utformas för att säkerställa att kravet på bästa möjliga teknik (miljöbalken 2 kap. 3 §) och kravet på hushållning med råvaror och energi (2 kap. 5 §) uppfylls av verksamheten.

Ny teknik utvecklas ständigt. En god energihushållning och ett framtidsriktande energieffektiviseringsarbete omfattar att åtgärder för ytterligare förbättringar vidtas löpande. En energihushållningsplan är ett led i att skapa förutsättningar för att vidta förbättringsåtgärder löpande. Det behöver också säkerställas att det framtidsriktande arbetet kommer till vidtagna åtgärder och inte stannar vid inlämnande av en plan. I och med att de tekniska processförutsättningarna förväntas att successivt förändras och att det därför inte går att i dagsläget fastställa vilka åtgärder som i framtiden är mest lämpliga, är det lämpligt att domstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att föreskriva krav på skäliga åtgärder.

Det yrkas således på att det föreskrivs ett villkor om energihushållning och energieffektivisering samt att tillsynsmyndigheten bemyndigas att föreskriva krav på skäliga åtgärder enligt länsstyrelsens yrkanden som anges ovan.

Återställning

Vid avveckling av verksamheten är det viktigt att undersökningar och avhjälpandeåtgärder av området utföras i den omfattning som krävs. Något sådant

villkor finns inte i gällande tillstånd för verksamheten. Det ska därför föreskrivas villkor som reglerar vad som gäller vid verksamhetens upphörande.

Eftersom avveckling av verksamheten ligger långt fram i tiden, är det möjligt att andra metoder och tekniker än idag finns utvecklade. Det är därför rimligt att domstolen, istället för att i dagsläget besluta närmare om åtgärder, överlåter till tillsynsmyndigheten att vid den aktuella tidpunkten besluta om åtgärder vid avveckling av verksamheten. En plan för avvecklings- och efterbehandlingsarbetet ska tas fram av verksamhetsutövaren när avveckling aktualiseras och planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten innan avvecklingsåtgärder påbörjas. Tillsynsmyndigheten bör därutöver få möjligheten att ställa de krav som behövs på åtgärder för återställning och efterbehandling.

Utsläpp till luft

Det ska föreskrivas villkor med begränsningsvärden för kväveoxider för panna KVV 08.

Det nuvarande tillståndet för Hörneborgsverket beslutades av Miljödomstolen vid Umeå tingsrätt den 7 februari 2006. Inga särskilda villkor för utsläpp till luft föreskrevs för panna P1 (KVV 08). Domstolen konstaterade att utsläpp till luft från panna P1 reglerades av Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2002:26 om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer. Denna föreskrift har senare upphört att gälla.

Idag regleras utsläppen till luft från panna KVV 08 av förordningen 2013:252 om stora förbränningsanläggningar (FSF). Bestämmelserna i SFS, liksom de gamla bestämmelserna i NFS 2002:26, bygger på ett minimidirektiv och anger endast den lägsta miljöambitionen som alltid ska gälla för alla berörda anläggningar. Prövningsmyndigheten kan därför, i det enskilda fallet, besluta om strängare krav med stöd av miljöbalkens allmänna hänsynregler. Efter att Hörneborgsverkets

nuvarande tillstånd fastställdes, har Miljööverdomstolen konstaterat att eftersom NFS 2002:26 baseras på ett minimidirektiv måste tillståndsmyndigheten ta ställning till om det finns skäl att föreskriva strängare krav än vad som anges i föreskriften (se Miljööverdomstolens dom den 18 april 2008 i mål nr M 10149-06, sid. 13 sista stycket). I ett annat avgörande från miljödomstolen vid Nacka tingsrätt delade domstolen Naturvårdsverkets uppfattning att särskilda villkor ska föreskrivas också för de parametrar som ingår i NFS 2002:26, eftersom de där angivna utsläppsgränsvärdena är minimivärden som alla anläggningar ska klara och inte resultatet av en individuell prövning (se miljödomstolens, Nacka tingsrätt, dom den 7 juli 2009 i mål nr M 1729-07).

Pannan KVV 08 uppfördes 2008 och länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Av miljörapporter för anläggningen framgår att anläggningen underskrider kraven på utsläppen till luft i FSF med stor marginal. Till exempel rapporterade bolaget för utsläppta kväveoxider år 2020 ett årsmedel på 62,0 mg/m³ntg medan kravet enligt FSF, beroende på aktuell bränslemix i pannan, varierade mellan 247 och 250 mg/m³ntg. För utsläpp av stoft rapporterades ett årsmedel på 0,1 mg/m³ntg medan kravet enligt FSF varierade mellan 19 och 20 mg/m³ntg. Länsstyrelsen menar därför att kraven i FSF inte utgör ett tillräckligt incitament för bolaget att arbeta för låga utsläpp till luft och att begränsningsvärden för kväveoxider respektive stoft därför ska föreskrivas.

Kraven i FSF gäller dessutom inte samtliga utsläpp. Vid uppföljning av kraven enligt FSF ska bortses från utsläpp som skett under en period då driftstörning i reningsutrustningen inträffat eller reningsutrustning havererat. Även start- och stopperioder ska räknas bort. (42 § FSF) Detta innebär att KVV 08 idag inte är reglerad vad avser de utsläpp som faktiskt sker till luft från pannan under året.

Villkor ska sättas på en nivå som kan förväntas efterlevas men som samtidigt är relevant ur ett miljö- och hälsoperspektiv, för att vara både rimliga och ändamålsenliga. Villkor ska inte vara alltför generösa i sin utformning, eftersom de

syftar till att säkerställa en reglering av verksamheten där människors hälsa och miljön skyddas och nyttjande av bästa teknik uppnås. Villkor som inte är möjliga att innehålla, eller som det finns anledning att förvänta sig återkommande överskridanden av, ska inte föreskrivas.

För panna KVV 08 anser länsstyrelsen att begränsningsvärden kan föreskrivas på en ändamålsenlig nivå som kan förväntas efterlevas.

Vad gäller kväveoxider kan länsstyrelsen utläsa följande ur emissionsdeklarationer från de tre senaste åren som miljörapport inlämnats för:

	2020	2019	2018
Mängd kväveoxider	72 649 kg	102 552 kg	108 319 kg
Tillförd energi KVV 08	475,804 GWh	623,343 GWh	690,618 GWh
NO _x /tillförd energi	42 mg/MJ	46 mg/MJ	44 mg/MJ

Ett begränsningsvärde på 50 mg NO_x/MJ innebär således tio procents marginal till vad som faktiskt släppts ut från KVV 08 de senaste åren. Detta anser länsstyrelsen inte kan anses vara ett för strängt villkor. Länsstyrelsen föreslår därför detta villkor:

Utsläppet från KVV 08 av kväveoxider räknat som kvävedioxid får som årsmedelvärde uppgå till högst 50 mg /MJ tillfört bränsle.

Länsstyrelsen påpekar att alla pannor som Länsstyrelsen Västernorrland är tillsynsmyndighet över och som räknas som stora förbränningsanläggningar enligt FSF, utom just Övik Energis panna KVV 08, har särskilda villkor för utsläpp av kväveoxider respektive stoft, trots att de även omfattas av kraven i FSF.

Tillståndets omfattning

Av ansökan framgår att panna P2 inte har byggts och att panna P7 är tagen ur drift. Länsstyrelsen tolkar ansökan som att dessa två pannor inte längre ska omfattas av

tillståndet. Panna P7 benämns numera KVV 08. Därutöver omfattar tillståndet HVC3, HVC4 och panna P11. Med anledning av dessa förändringar och för att underlätta tillsynen anser länsstyrelsen att det i ändringstillståndet ska förtydligas vilka pannor tillståndet omfattar.

Länsstyrelsen anser att prövningen ska omfatta lagringen av bottenaska. Lagringen är en anmälningspliktig verksamhet enligt Miljöprövningsförordning (2013:251) och länsstyrelsen anser att det ska framgå av tillståndet att denna hantering ingår i verksamheten. Däremot är det lämpligt att den slutliga placeringen av planen bemyndigas till tillsynsmyndigheten att godkänna efter att sökanden redovisat vilken placering som slutligen förordas och motiverat detta.

Markföroreningar

Länsstyrelsen ser positivt på att masshantering, inklusive förslag till eventuella kontroll- och försiktighetsåtgärder, kommuniceras med tillsynsmyndigheten inför byggskedet. Det är viktigt att undersökningar av markföroreningar utförs och åtgärder vidtas på ett sådant sätt att spridning av föroreningar och damm till omgivningen minimeras. Länsstyrelsen anser därför att tillsynsmyndigheten ska bemyndigas att godkänna provtagningsplanen och skyddsåtgärder innan arbetet påbörjas.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att PFAS ingår i provtagningen, både i mark och grundvatten. Detta eftersom räddningstjänsten hade övningsverksamhet i området mellan tidigt 1980-tal och 2007. Det är viktigt att analysen omfattar minst PFAS11 och prekursorer.

Övrigt

Länsstyrelsen konstaterar att det i domen från den 7 februari 2006 finns två villkor 12 medan det inte är fallet i ansökan där det redogörs för gällande villkor. Detta bör beaktas vid föreskrivande av nya villkor så att numreringen av gällande villkor blir

korrekt. Länsstyrelsen anser att samtliga villkor med fördel kan anges i ändringstillståndet.

Bemyndiganden

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att föreskriva ytterligare villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått m.m. i de delar som framgår av länsstyrelsens yrkande. Skälen för detta framgår i motiveringen ovan.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen har inget att erinra mot att verkställighetsförordnande meddelas.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Allmänna utgångspunkter

Ett ändringstillstånd kan förenas med bestämmelser om ändring av tidigare meddelade villkor. Härutöver följer av förarbetena att även nya villkor kan fastställas avseende sådant som har ett miljömässigt samband med ändringen. Sammanfattningsvis innebär detta att ett ändringstillstånd kan innebära att tidigare gällande villkor kvarstår oförändrade, att nya villkor meddelas som enbart avser ändringen och att det för verksamheten (helt eller delvis) i övrigt meddelas nya eller ändrade villkor avseende sådant som har ett miljömässigt samband med ändringen (se prop. 2004/05:129 s. 63 f.).

Energi

Bolaget bestrider att villkor om energihushållning och energieffektivisering föreskrivs.

Visserligen kan nya villkor fastställas avseende sådant som har ett miljömässigt samband med ändringen. I nu aktuellt fall har enligt bolagets uppfattning ett villkor om energihushållning och energieffektivisering inget miljömässigt samband med den sökta ändringen.

Bolaget vill också erinra om att enligt 2 kap. 5 § miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd hushålla med råvaror och energi. Denna hushållningsprincip innebär att all verksamhet ska bedrivas och alla åtgärder ska vidtas på ett sådant sätt att energi används så effektivt som möjligt och så att förbrukningen minimeras. Den gäller vid all verksamhet och alla åtgärder som inte är av försumbar betydelse och tar sikte på både energiproduktion och energianvändning (se prop. 2015/16:166 s. 58 och prop. 1997/98:45, del 2, s. 20 f.).

Återställning

Bolaget bestrider ett villkor om återställning.

I nu aktuellt fall har ett villkor om återställning, liksom villkor om energieffektivisering m.m., inget miljömässigt samband med den sökta ändringen. Bolaget vill även erinra om bestämmelsen i 10 kap. 5 a § miljöbalken.

Villkor KVV 08

Bolaget anser inte att länsstyrelsens yrkande om villkor med avseende på NOx från panna KVV 08 har något miljömässigt samband med den sökta ändringen.

NOx.

Av förordningen (2023:252) om stora förbränningsanläggningar följer att utsläppen av NOx ska mätas och redovisas i enheten mg NOx/m³ ntg vid 6 % syrgashalt.

Länsstyrelsen anser emellertid att mätning ska ske i mängden mg NOx/MJ tillfört bränsle. Bolagets mätningar sker i enlighet med vad som anges i förordningen.

Bolaget anser vidare att det inte är lämpligt att mäta och redovisa NOx-emissioner på ett annat sätt än vad som redan sker vid KVV 08.

Länsstyrelsen anser vidare att nivån för ett villkor med avseende på NOx bör kunna sättas utifrån historiskt uppmätta halter (årsmedelvärde) från Hörneborgsverket

under åren 2018-2020. Dessa halter är uppmätta utifrån den bränslemix och drift som förekommit under dessa år.

Hörneborgsverket är emellertid ett kraftvärmeverk där det förekommer en bred palett av bränslen i bränslemixen. Vilka NO_x-emissioner som torv och varje enskilt biobränsle ger upphov till går inte exakt att ange. Däremot är det helt klart att eldningsolja ger ett betydande tillskott av NO_x-emissioner.

Genom att föreskriva ett nytt villkor med avseende på NO_x som är 10 % högre än utsläppen under referensåren, måste den framtida driften ske under likvärdiga förutsättningar för att villkoret ska kunna innehållas. Torven kommer att fasas ut som bränsle och behöver då ersättas med annan bränslefraktion som bolaget har tillstånd att elda.

Under åren 2018-2020 har verksamheten varit förskonad från driftstörningar vilket gör att behovet av oljedrift har varit begränsat. Det finns dock alltid en risk för driftstörningar som kan föranleda behov av att elda med eldningsolja vilket ger förhöjda NO_x-utsläpp. Ett för snävt satt villkor kan innebära att KVV 08 måste stängas för att undvika ett villkorsöverskridande. Eftersom kraftvärmeverket är en huvudproduktionsanläggning som förser både industrin med ånga och det lokala fjärrvärmenätet med hetvatten kan det få stora konsekvenser för försörjningen av dessa. I värsta fall kan följderna av en förändrad bränslemix göra det i princip omöjligt att överhuvudtaget elda någon olja.

Det bör även nämnas att lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion ger starka incitament för att bolaget så långt som möjligt begränsar NO_x-utsläppen vid alla driftsfall. Bolaget måste nämligen redovisa och betala avgift för NO_x-utsläppen som sker under all drifttid under ett år.

Pannor som omfattas av tillståndet m.m.

Bolaget har i ansökan klart och tydligt redovisat vilka pannor som inte omfattas av tillståndet. Bolaget har ingen erinran mot att mark- och miljödomstolen antecknar detta särskilt i en eventuell tillståndsdöm.

Lagring av bottenaska

Befintligt lager för bottenaska har anlagts i enlighet med länsstyrelsens beslut den 13 oktober 2009. För att möjliggöra FlagshipONE:s etablering inom bolagets fastighet, behöver lagret flyttas till annan plats inom fastigheten.

Länsstyrelsen anser att hanteringen av bottenaska ska prövas inom ramen för nu sökt ändringstillstånd och omfattas av en eventuellt kommande tillståndsdöm. Bolaget har ingen erinran mot detta.

Enligt 29 kap. 49 § miljöprövningsförfordningen (2013:251) gäller anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.40 för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är

1. mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller
2. mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall

Bolaget kommer maximalt att lagra 10 000 ton bottenaska vid ett enskilt tillfälle.

Bottenaskan kommer att, innan den återvinns, lagras under en kortare period än tre år. Det är således inte fråga om en deponi (se 15 kap. 5 a § miljöbalken).

För att domstolen nu ska kunna bedöma miljökonsekvenserna m.m. av lagring av bottenaska inom bolagets fastighet Örnsköldsvik Hörnett 11:6 har bolaget ingett och åberopat en särskild utredning.

Den sammantagna bedömningen är asklagret innebär låg eller ringa risk för hälsa och miljö.

Bolaget har ingen erinran mot att tillsynsmyndigheten bemyndigas att godkänna den slutliga placeringen av platsen för lagring av bottenaska.

Inte heller har bolaget någon erinran mot att tillsynsmyndigheten bemyndigas att godkänna provtagningsplan och skyddsåtgärder innan anläggningsarbeten påbörjas.

DOMSKÄL

Tillstånd

Bolagets ansökan avser tillstånd till ändringar av befintlig verksamhet i enlighet med 16 kap. 2 a § miljöbalken. Ändringen föranleds av ett samarbetsprojekt där den koldioxid som bildas vid förbränning i bolagets värmeverk i Örnsköldsvik används som råvara i en planerad fabrik för produktion av s.k. e-metanol. Vid tillverkningen av e-metanol bildas förutom metanol även två energirika biprodukter, en gas och en vätska. Ansökan omfattar tillstånd att nyttiggöra energin i biprodukterna i värmeverkets panna. Ingen remissinstans har haft något att invända mot de ansökta ändringarna av verksamheten. Inte heller mark- och miljödomstolen ser något hinder mot att tillstånd lämnas. De beskrivna skyddsåtgärderna är enligt domstolens bedömning tillräckliga samtidigt som de planerade åtgärderna i hög utsträckning är föranledda av det för Sverige fastställda miljömålet Begränsad miljöpåverkan. Bolaget ska mot denna bakgrund ges tillstånd till de ansökta ändringarna.

Villkor

Befintliga villkor av verksamheten bedöms i huvudsak vara tillämpliga även för den ändrade verksamheten. Däremot bör villkor 7 ändras på så sätt att det framgår att villkoret avser panna KVV 08 och att det är tillåtet att som bränsle även använda de biprodukter som bolaget har redogjort för. Bolagets yrkande om ändring av villkor 7 ska mot denna bakgrund godtas i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Det ska dessutom föreskrivas ett villkor om lagring av bottenaska på hårdgjord yta (*villkor 5.1*).

Länsstyrelsen har föreslagit att ytterligare villkor ska föreskrivas för verksamheten. Av 24 kap. 8 § miljöbalken följer att ett ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 a § får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen. Enligt mark- och miljödomstolen har de villkor som länsstyrelsen föreslagit i fråga om energihushållning, återställning och utsläpp av kväveoxider till luft inte ett sådant samband med den ansökta ändringen som avses i 24 kap. 8 § miljöbalken. Länsstyrelsens förslag i dessa avseenden ska därför avslås.

Länsstyrelsen har även föreslagit villkor och bemyndiganden i fråga om placering av asklager och en provtagningsplan för markföroreningar innan anläggningsarbeten påbörjas. Länsstyrelsen har i fråga om markföroreningar särskilt påtalat behovet av att kontrollera PFAS innan anläggningsarbeten inleds. Bolaget har godtagit länsstyrelsens förslag och har föreslagit bemyndiganden som i huvudsak överensstämmer med länsstyrelsens förslag. Även domstolen anser att de föreslagna villkoren och delegationen är lämpliga och att de därför ska föreskrivas, i enlighet med vad som framgår av domslutet (*villkor 17 och 18*) (*D1 och D2*).

Det bör bestämmas ett s.k. allmänt villkor, i enlighet med vad som framgår av domslutet (*villkor 1.1*). Bolagets yrkande i fråga om ett uppdaterat kontrollprogram bör godtas.

Övriga frågor

Domstolens bedömning i övriga frågor framgår av domslutet.

I enlighet med 22 kap. 30 § miljöbalken innehåller domen en samlad redovisning av de tillståndsbestämmelser som gäller för verksamheten (bilaga 1).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 22 juli 2022

Magnus Bygdemark

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Bygdemark, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Åke Undén och Gustaf Sjölund.

För Övik Energi Aktiebolag:s verksamhet på fastigheten Örnköldsvik 11:6 i Örnköldsvik kommun gäller följande tillståndsbestämmelser

Deldom den 7 februari 2006 i mål M nr 5442-04 (miljödomstolen, Umeå tingsrätt)

Övik Energi Aktiebolag lämnades tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till uppförande och drift av kraftvärmeverk med en total tillförd effekt på 380 MW inom fastigheten Örnköldsvik 11:6, samt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att från Örnköldsviksfjärden bortleda kylvatten till en mängd av 2 m³/s, och att i Örnköldsviksfjärden anlägga ledningar för intag och utsläpp av kylvatten samt ledningar för komfortkyla.

Allmänt

1. Verksamheten skall, om inget annat framgår av nedanstående villkor, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i målet.

Luktolägenheter

2. Uppkommer luktolägenheter från verksamheten skall bolaget vidta åtgärder i syfte att begränsa olägenheter.

Buller

3. Två år efter det att anläggningen tagits i drift får den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inom område som planlagts för bostäder på grund av bolagets verksamhet inte överstiga följande värden.

50 dB(A) måndag-fredag (kl. 06-18),
45 dB(A) under kvällstid (kl. 18-22) och
40 dB(A) nattetid (kl. 22-06).

För tiden dessförinnan gäller att den ekvivalenta ljudnivån inte får överstiga ovanstående värden med mer än 5 dB(A).

Den momentana ljudnivån får nattetid (kl. 22-06) uppgå till högst 55 dB(A).

Förvaring av oljor m.m.

4. Oljor, övriga kemiska produkter och farligt avfall skall lagras på ogenomsläpplig invallad yta under tak. Vid förvaring utomhus skall invallningen vara försedd med nederbördsskydd. Uppsamlingsvolymen skall minst svara mot den största behållarens volym plus 10 %.

Avfall

5. Allt avfall som uppkommer i verksamheten skall hanteras så att återanvändning eller återvinning främjas.

Kylvatten

6. Utsläpp av kylvatten får som riktvärde* uppgå till högst 2 m³/s med en genomsnittlig temperaturhöjning på 5°C, motsvarande 42 MW som dygnsmedelvärde.

Bränslevillkor för panna KVV08

7. Som bränsle får i panna KVV08 användas eldningsolja 5 (EO 5) med en högsta svavelhalt av 0,4 %, biogas, bark, hartsolja, etanol och övriga biobränslen. Vidare får brännbar gas och vätska (biprodukter) från FlagshipONE AB:s tillverkning av elektrometanol i anslutning till Hörneborgsverket användas som bränsle.
(ändring och tillägg understruket, dom den 1 juli 2022 i mål M 2506-22, mark- och miljödomstolen, Umeå tingsrätt)

Villkor för HVC 3

8. Som bränsle i panncentralen får användas eldningsolja 1 (EO 1) eller WRD- olja med en svavelhalt under 0,1 %. Vidare får som bränsle användas bioharts.
(tillägg genom dom 17 september 2010 i mål nr M 100-10, dåvarande miljödomstolen Umeå tingsrätt).
9. Brännare skall vara av låg NO_x-typ.
10. Utsläppet av kväveoxider räknat som kvävedioxid får som riktvärde* vid besiktning uppgå till högst 0,1 g/MJ tillfört bränsle.
11. Skorstenen skall ha en höjd av minst 47 m över mark.

12. Oljecistern skall vara invallad med tät invallning som rymmer minst 20 % av cisternens volym. Fyllning av cistern får ske endast under bevakning. Cisternen skall ses över dagligen. Anläggningen skall vara försedd med dubbla nivåmätare för läckageövervakning.

Villkor för HVC4

12. Utsläppet av stoft får, som riktvärde* vid besiktning, inte överstiga 100 mg/Nm³ vid 13 % CO₂, räknat som dygnsmedelvärde.
13. Utsläppet av kväveoxid, (NO_x) får, som riktvärde* vid besiktning, inte överskrida 90 mg/MJ, räknat som dygnsmedelvärde.
14. Utsläppet av kolmonoxid, (CO) får, som riktvärde* vid besiktning, inte överstiga 90 mg/MJ, räknat som dygnsmedelvärde.

Villkor för P11

15. Som bränsle får användas eldningsolja 5 (EO 5) med en högsta svavelhalt av 0,4 % eller biogas från Domsjö Fabrikers bioreningsanläggning.
16. Utsläppet av kväveoxider räknat som kvävedioxid får som riktvärde* vid besiktning uppgå till högst 0,1 g/MJ tillfört bränsle.

* Med riktvärde avses värde som om det överskrids medför skyldighet för verksamhetsutövaren att vidta åtgärder så att värdet kan hållas.

I deldom den 15 april 2011 i mål nr M 5442-04 (miljödomstolen, Umeå tingsrätt) fastställdes följande slutliga villkor beträffande utsläpp till vatten från verksamheten.

I dagvatten från den norra grenen av avloppssystemet får föroreningshalterna som rullande årsmedelvärde inte överskrida nedan angivna värden. Provtagning ska ske minst fem gånger årligen vid vad som benämnts punkten D i avloppssystemet.

P tot	2	mg/l
Bly	15	µg/l
Koppar	30	µg/l

Zink 250 µg/l

Om ovan angivna halter överskrids vid tre på varandra följande provtagningar, för någon av angivna parametrar, ska bolaget underrätta tillsynsmyndigheten härom och redovisa de korrigerande åtgärder som kommer att vidtas.

I processavloppsvatten från verksamheten får pH-värdet som månadsmedelvärde inte underskrida 6,6 eller överskrida 8,5. Halten suspenderade ämnen i detta vatten får som årsmedelvärde inte överstiga 10 mg/l.

Delegation

Miljödomstolen överlät med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att fastställa närmare villkor beträffande provtagning och kontroll.

Dom den 1 juli 2022 i mål M 2506-22 mark- och miljödomstolen, Umeå tingsrätt

Övik Energi Aktiebolag lämnas tillstånd (ändringstillstånd) enligt miljöbalken att vid Hörneborgsverket på fastigheten Örnköldsvik 11:6 i Örnköldsvik kommun som bränslen i befintlig panna KVV08 använda brännbar gas och vätska (biprodukter) från FlagshipONE AB:s tillverkning av e-metanol, lagra maximalt 10 000 ton bottenaska från KVV08, och att för ansökta åtgärder utföra erforderliga anläggningar och installationer samt modifieringar av befintliga anläggningar och installationer.

För ändringstillståndet ska utöver ovan angivna villkor även följande villkor gälla.

För ändringstillståndet ska därutöver följande villkor gälla

- 1.1. Om inget annat framgår av denna dom ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna eller i övrigt har åtagit sig i målet.
- 5.1. Lagring av bottenaska ska ske på hårdgjord yta (asfalt eller annat material med motsvarande täthet och beständighet). Lagret ska utformas med halvväggar och förses med tak, eller ha motsvarande skydd mot nederbörd och vind.

17. Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att en provtagningsplan avseende markföroreningar har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten har godkänt provtagningsplanen.
18. Anläggningsarbeten får inte påbörjas tidigare än två månader efter att ett förslag till placering av lager för bottenaska har lämnats in till tillsynsmyndigheten, såvida inte tillsynsmyndigheten godkänt förslaget.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlät enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa villkor i följande avseenden.

- D1. Godkännande av placering av lager för bottenaska.
- D2. Godkännande av provtagningsplan och skyddsåtgärder avseende markföroreningar innan anläggningsarbeten påbörjas.

Kontrollprogram

Ett förslag till uppdaterat kontrollprogram för den ändrade verksamheten ska ges in till tillsynsmyndigheten senast sex (6) månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.